

מאיה פרשווק. ליוותה את החוסים

נחמנו אל תוך שירה יהודית חזקה מל' וזה בריקודים ומזאזות כפויים, כך מתארים חברי המשלחת את היום השני במסע. בהגיעם לכיכר השוק בעיירה, אליו היהודים נצטוו להגיע ב-25 לאוגוסט 1941, כאשר הגרמנים הובילו על גבי משאית כ-1,400 יהודים לעבר יער לופוחובה ושם יהו בהם במכונת ירייה. איילה טייר (56) מקריאה קטע מספרו של אביה, בו הוא מתאר את מאורעות אותו יום, בו נחרץ דינם של מרבית קהילת יהודי טי-קוצ'ין. רק בודדים הצליחו להימלט מידם של הנאצים, וביניהם אביה של איילה. לטייר היו רגשות מעורבים. מה, היא השתוקקה לצאת למסע לפולין ולראות כמו עיניה את עיר מולדתו של אביה. ומאידך, אביה אשר כתב ספר על פולין, ועל אותה תקופה חשוכה ואפלה בחיי

היהודים, הלך לעולמו חודש לפני שי צאה בתו למסע. "שהוא הגיע לגיל 80, הוא כתב ספר על פולין, סיפר איך הגיע לארץ וכל קורות המשפחה שלו מפולין", מספרת טייר, "התרגשתי לראות את הדברים שאבא חווה (בילדותו). הוא היה כשואה. בהתחלה, מאוד התלבטתי אם לנסוע, זה היה פחות מחודש (מאז שאבא שלה נפטר). היה לי גם עצוב וגם שמח שראיתי את הדברים שאבא סיפר לי, ומה שכתב בספר".

ביצד השמיע עלייך המסע לפולין? "עשה לי טוב מבחינה שראיתי את הרגעים שאבא חווה, סגרתי מעגל. וגם היה לי עצוב שראיתי את הדברים של השואה, הנעליים (ערימות הנעליים) וכל הדברים האלה, היה לי מאוד קשה". את יכולה לשתף אותנו בזיכרונות שלך?

"מאוד קשה, הויכוח שלי...". מוריס כלפון, יושב ראש אגודת 'עמי' מתערב בשיחה ואומר: "הלוואי שהיה לנו זיכרון כמו שיש לאיילה. היא זוכרת את כל מספרי הטלפון במפעלי תובלה, שם היא מועסקת, וכל מספרי תעודות הזהות של העובדים. הלוואי עליי רבע מהזיכרון שלך", משיב כלפון לאיילה.

מאיה פרשווק, מדריכה בריוור עצמאי של אגודת 'עמי', מבקשת להוסיף ומספרת: "הגענו לטרבלניקה, ואת מי איילה פוגשת שם? את האחייני שלה, היה מאוד מרגש, הם התחבקו והתנשקו. אני זוכרת שהיינו שם, איילה אמרה ש'כל יהודי צריך לנסוע

לפולין לפחות פעם אחת". איילה מקשיבה מהצד, מחייכת ושומרת על שתיקה. כשאנו מבקשים לדעת מה החוויה שהכי ריגשה אותה, היא משיבה: "יער הילדים" ריגש אותי, גם אושוויץ, זו היתה חוויה קשה, אבל זה היה סגירת מעגל. בריעבר, טוב שנסעתי, בהתחלה היו לי התלבטויות, אבל טוב שנסעתי".

מוריס כלפון מוסיף לדברי איילה ומסיביר: "היא ראתה בנסיעה איזה מין תענוג, ומאחר שהיא בשנת אבל, היא חשבה שאין היא יכולה לנסוע לחו"ל. אבל לבסוף, היא הפנימה שמדובר במסע שורשים". איילה מהנהנת בראשה להסכמה ואומרת

חנה ביטון: "ראינו את גטו ורשה. נכנסנו למקומות איפה שלקחו את הגופות של היהודים, הכניסו אותם בתוך משרפות, זה היה מאוד מזעזע לראות את הדברים האלה, מה שעשו הגרמנים ליהודים. זה לא היה קל"

רת בהתרגשות, "בשבילי היה חשוב להיות במקום שאבא נולד".

מסע מצמרר

יום השלישי במסע: "אנחנו במחנה טיידנץ, בניגוד למחנות אחרים, הוא לא דווקא על ידי הגרמנים בתוך יערות ואין בו שמי רכבת, הוא ממוקם קרוב מאוד למרכז העיר לובלין. אני מסתבלת מסביב ומביטה לעבר הדגד המוקפת את המחנה, זכמה סימבולי, אני רואה כלב זאב גרמני מרדח ליד הדגד - מצמרר".

המסע לפולין היה עבור חנה ביטון (50) הפעם הראשונה שבה היא יצאה מחוץ לגבולות המדינה. "איך שהגענו לשרה הת' עופה, עלייתי על מטוס בפעם הראשונה, מהמטוס ראינו את תל-אביב (עוזרים לה אנשי הצוות) ואחר כך ראינו עננים", היא מספרת ומתארת את המקומות בהם סיירה עם הגיעה לפולין, "ראינו את גטו ורשה. נכנסנו למקומות איפה שלקחו את הגופות של היהודים, הכניסו אותם בתוך משרפות, זה היה מאוד מזעזע לראות את הדברים האלה, מה שעשו הגרמנים ליהודים. ואחרי זה עשינו טקסים. אחר כך הלכנו לראות את המיטות, הם ישנו אחר על השני. ביקרנו בקברים שלהם, זה לא היה קל".

מלבד התייעור ביומן המסע לפולין, ברטון בחרה לתעד את האירועים שחווה דרך ציורים המתעדים את הקאפו ואת יאנוש קורצ'ק. התחנה הבאה של חברי המשלחת היתה

